

બનામે ખુદા.

મહાસારત્.

નાટકના ગાયના.

ધી આફતાબે હિન્દ થીએટ્રીકલ
કંપની ઓફ કરાંચી.

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર

મૌલાના અબ્દુલ કદીમ—પ્રોપરાયટર.

ઠે. પ્રીન્સેસ થીએટર—મુરત.

સંવત ૧૯૭૩.

સન ૧૯૧૭.

કર્મીત બેઃ આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૩૬૩ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ મરાઠાસાહિત્ય - ગાથનો

વિષય દ - ૨-૪

તખતે નાટક.

મેલ એકઠરો

શ્રી કૃષ્ણ દ્વારકાના રાજા

ધ્રુવરાષ્ટ્ર દુર્યોધનના પીતા

દુર્યોધન—ધતરાષ્ટ્રના છોકરા

યુધીષ્ઠર—

ભીમ—

અર્જુન—

પાંડવો.

નીકુલ—

સહદેવ—

શકુની—દુર્યોધનનો મામા

ભીમપીતામહ—પાંડવ તથા કૌરવોના દાદા

વીરુર—દુર્યોધનના કાકા

દ્રેણુચાર્ય—કૌરવ પાંડવના શાસ્ત્ર ગુરુ.

વિકર્ણુ—

દુશાસન—

દુર્યોધનના ભાઈઓ

પ્રાતકામી—

રાજવીરાટ—વૌરાટ નગરના રાજા

શુશર્મા—નીર્ગત દેશનો રાજા

નંદા—એક ભક્ત હતો

ચેતા—એક ચમાર ભક્ત હતો

સેવા—ચેતા ચમારનો છોકરો

શંદ્ર—સ્વર્ગનો રાજા

શ્રીપાદઓ—સેનાપતી—ચમારો—દાસ—સાધુઓ—મુત્રધાર વીગેરે.

કીમેલ એક્ટરો.

સત્યભામા— } કૃષ્ણ ભગવાનની પટરાણીઓ
રૂકમણી— }
દ્રોપદી—પાંડવોની સ્ત્રી
શાંતા—દ્રોણાચાર્યની છોકરી
ભાનુમતી—દુર્યોધનકી સ્ત્રી.
વીજળી—સેવાની સ્ત્રી
ગંગા—નદી

ગંગા—અપ્સરા—દાસીઓ—નટીઓ વીગેરે.

મહાભારત નાટકનો દુંકસાર તથા

પ્રવેશવાર હકીકત.

મંગલાચરણ—સૂત્રધાર અને નટીઓની ઈશ્વરસ્તુતી અને તે પછી મહાભારતના ગુણોનું વર્ણન કરવું અને આજના પ્રયોગમાં શું શું કરવાનું એ સૂત્રધારે નટીઓને ઘરાઘર તૈયાર કરવા બલામણુ કરવી.

પ્રવેશ ૧ લો—પાંડવોના ભુવનમાં શ્રી કૃષ્ણ મહારાજનું પોતાની પટરાણીઓ સાથે પ્રેમદર્શન અને તે પછી દુર્યોધન તથા શકુનીનું પાંડવોનું ભુવન જોવા લીમની સાથે આવવું. ભુવનના ચમત્કાર જોઈ શકુની અને દુર્યોધનનું દ્વેષથી ઝળી જવું. તે પછી કાચની આરઆસનને પાણીનો કુંડ સમજી દુર્યોધન તથા શકુનીનો પાણી પીવા વીચાર અને નીચે વળવું લીમે તે લોકોની મસ્કરા કરવી. પછી

પાણીના કુંડને કાચનું આસન સમજી દુર્યોધન
નું ઉપર બેસવા જતાં તેની અંદર પડી જવું.
દ્રૌપદીએ હાસ્ય કર્યું કે “ આંધળાનો છોકરો
પણ આંધળોજ છે ” દુર્યોધને દ્રૌપદીનું વચન
સાંભળીને તેણીને નમાવવાની લીધેલી પ્રતીક્ષા

અવેશ રજે—પાંડવોની સલામાં કૃષ્ણભગવાનની બધાંથી
પહેલાં પુજા કરવી તેથી રાજા શીશુપાળનું અંતરમાં
બળી જવું અને કૃષ્ણભગવાનની નીંદા કરવી. પાંડ-
વોનું સમજાવવું આખરે નહીં માન્યાથી કૃષ્ણભગવાન
ના સુદર્શન ચક્રથી શીશુપાળનું માથું કપાઈ
જાય છે અને પછી બ્રાહ્મણના છોકરાનું આવવું
અને કૃષ્ણભગવાનને શેરડી ભેટ કરવી. તેમાંથી
કૃષ્ણભગવાનની શેરડી છોલતા આંગળી કપાઈ
જાય છે. તેમાંથી લોહી નીકળવું. તે જોઈ
દ્રૌપદી પોતાના અંબરમાંથી પાલવ ફાડીને
આંગળીએ પાટો બાંધે છે, તેથી ખુશ થઈને
કાંઈ પણ અણીની વેળાએ દ્રૌપદીને સહાય
કરવાનું કૃષ્ણભગવાન વચન આપે છે.

અવેશ ૩ જો—દુર્યોધન પાંડવોનો વૈભવ જોઈ દ્રેશને લીધે

પોતે આપઘાત કરવાનો નીશ્ચય ત્યાં દુર્યોધનના
પીતા ધૃતરાષ્ટ્ર તથા શકુનીનું આવવું શકુનીએ
પાંડવોની સાથે જુગાર રમવાનું કહેવું. અને
શકુનીએ હું તેમાં જીતીશ આપીશ એમ
કહેવું ધૃતરાષ્ટ્રે પુત્રનો આગ્રહ જોઈ પરવાનગી
આપવી.

જુગાર મંડપનો દેખાવ.

અવેશ ૪ થો—દુર્યોધન સહિત કૌરવો, લીભપિતામહ

દ્રોણાચાર્ય પાંચ પાંડવો આદિ સર્વ લોકોનું
એસવું. જુગારની શરૂઆત શકુનીના ખનાવેલા
પાસાથી રમત રમતાં યુધિષ્ઠરે રાજપાટ પોતાનું
શરીર ભાઈ સર્વનું હારી જવું તે પછી દ્રૌપ-
દીને દાંવમાં મૂકવાનો વિચાર કરતાં લીમ અર્જુન
બીજેરે એ તથા લિભપિતામહે ના પાડવી.

યુધિષ્ઠીરે તે પર લક્ષ ન આપતાં દ્રૌપદીને હાથમાં
મૂકવી હારી જવું, દુર્યોધને દુશાસન મારફત
દ્રૌપદીને સભામાં બોલાવવી ચીર ખેંચવું કૃષ્ણ
પરમાત્માએ ચીરતું ચુરવું બેવાલાયક સીન.

અંક ૨ બે.

દુર્યોધનના લશ્કરનો દેખાવ.

અવેશ ૧ લો—દુર્યોધનના શાસ્ત્ર ગુરુ દ્રોણાચાર્ય વિરાટ
રાજાની સાથે યુદ્ધ કરવા તથા ગૌહરણ કરવા
ના પાડે છે.

અવેશ ૨ બે—વીરાટના લશ્કરમાં પાંડવોનું ગુપ્ત રીતે દુર્યોધન
સાથે લડવું અને દુર્યોધનનો પરાજય થવો.
વીરાટનો જય થવા પછી વીરાટ રાજાને ખબર
પડે છે કે મારા લશ્કરમાં પાંડવો છે તેથી પાંડવો
પાસે માફી માંગવી અને પોતાના પુત્ર ઉત્તર

સાથે સલાહ કરવી કે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને
દુર્યોધન પાસે મોકલીને પાંડવોનું રાજપાટ
પાછું અપાવવું.

અવેશ ૩ જો—જો સાધુ પુરૂષોનું નંદા ભક્તની શોધમાં આવવું
પોતાને રાજા દુર્યોધનની પગથાંપી કરવા જવાનો
વખત થયલો હોવા છતાં આ સાધુ પુરૂષોની
સેવા કરવા રોકાવું. ભગવત ભક્ત ઉપર આવો
પ્રેમ જોઈ નંદાના વેશમાં કૃષ્ણ પરમાત્માએ
દુર્યોધન પાસે જવું.

અવેશ ૪ થો—કૃષ્ણ ભગવાને નંદાના વેશમાં દુર્યોધનની
પગથાંપી કરી આલ્યા જવું. ત્યાર પછી ખરા
નંદાનું આવવું પોતાને આજે વાર લાગી તેથી
દુર્યોધન પાસે માણી માંગવી દુર્યોધનનું આશ્ચર્ય
ચક્રીત થઈ કહેવું કે હમણું તો તું પગથાંપી
કરી ગયો હતો અને પાછો માણી કેમ માગે છે.
નંદાએ આ સાંભળી વીચાર કરવો કે હું સાધુની
સેવામાં રોકાયલો હોવાથી મહારા કૃષ્ણ ભગવા-
નજ તમારી પાસે આવી ગયા હશે એમ કહેવું.

અને ભગવાનના વખાણ કરવા દુર્યોધને ક્રોધાતુર થઈ નંદાને મારવા આવવું ત્યાં ભગવાને પ્રકટ થઈ તેનો બચાવ કરવો અને પાંડવોનો હુક પાછો આપવા કહેવું. દુર્યોધને તે વખત કૃષ્ણ ભગવાનને કેદ કરવા વીચાર કરવો. કૃષ્ણ ભગવાને પોતાની માયાથી અનેક કૃષ્ણ રૂપે દુર્યોધનને દેખાવ આપવો.

પ્રવેશ ૫ મે—દ્રૌપદી લડાઈમાં ભીષ્મપીતામહનું બળ જોઈ પોતાના સૌભાગ્યને માટે ચીંતા કરે છે. કૃષ્ણ ભગવાન આવી સલાહ આપે છે કે ભીષ્મપીતામહની પાસે જઈ સૌભાગ્ય દાન લો.

પ્રવેશ ૬ ઠા—દુર્યોધન ભીષ્મપીતામહની પાસે પાંચાલ દેશના રાજા શીખંડીને મારવાની આજ્ઞા માંગે છે. ભીષ્મપીતામહએ પોતાના યુદ્ધનીયમથી વીરુદ્ધ સલાહ આપવાની ના પાડવી.

પ્રવેશ ૭ મે—દ્રોણાચાર્યના મંદીર આગળ ભીષ્મપીતામહનું સમાધીમાં દેખાવું. ચેતાચમારના દીકરા સેવાએ દેવને લોગ ધરાવવાને મોડું થશે એમ ધારીને

મંદીરના કુવામાંથી પાણી જેંચવું અને દ્રોણા-
ચાર્યની દીકરી શાંતાએ તેનો અટકાવ કરવો.
તે પછી દ્રૌપદીનું આવવું અને બંનેને સમ-
જાવવાં અને ભીષ્મપીતામહ પાસેથી સૌભાગ્યદાન
લઈ ચાલ્યા જવું. ત્યાર બાદ દુર્યોધનની પટ-
રાણી લાનુમતીનું સૌભાગ્ય દાન લેવા ભીષ્મ-
પીતામહ પાસે આવવું અને નીરાશ થઈને
પાછા જવું. શાંતાએ કૃષ્ણ ભગવાનને ભોગ
ધરાવવો અને કૃષ્ણ ભગવાનનું એની ભક્તી જોઈ
પ્રસન્ન થવું અને પ્રગટ થવું. દ્રોણાચાર્ય ભગવાનનું
માં એકું જોવાથી પુછવું કે આ શું છે ત્યારે
ભગવાને કહ્યું કે ચેતા ચમારનો છોકરો સેવો ભોગ
ધરાવીને હાથ માં ધોવા પાણી લેવા ગયો અને
ત્યાં તમારી દીકરીએ વાર લગાડી તથા તમારી
દીકરીની ભક્તિ જોઈને મારે એકદમ આવવું
પડ્યું. આ સાંભળી દ્રોણાચાર્યનું ચેતો ચમાર
હોવા છતાં કૃષ્ણ પુંજ કરે છે તે માટે વીચા-
રમાં પડ્યું.

પ્રવેશ ૮ ધર્મરાજ અને અર્જુને કૃષ્ણસગવાનની
પાસે યુદ્ધને માટે સલાહ પુછવી કૃષ્ણસગવાને
અર્જુનને કહેવું કે શીખંડીની પાછળથી તમે
શીખમ્પિતામહ ઉપર ખાણ ચલાવો.

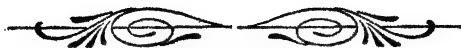
પ્રવેશ ૯ મો. દ્રોણાચાર્ય દુર્યોધન પાસે ચેતો ચમાર ઠાકે-
રની સેવા કરે છે એમ ફરીયાદ કરે છે. અને
કહે છે કે જ્યારે એની દેવસેવા નદીમાં ફેંકાવી
દેશે ત્યારેજ મને શાંતી થશે.

પ્રવેશ ૧૦ મો. રાજા દુર્યોધને ચેતા ચમારને દેવ સેવા
સાથે નદી ઉપર ખોલાવવો દેવસેવા નદીમાં ફેંકવા
હુકમ કરવો. ચેતા ચમારનું દીલગીર થવું અને
દેવસેવાને ફેંકી. પછી દ્રોણાચાર્ય સાથે શરત
કરે છે કે પાણીમાંથી તમે તથા હું મળીને
ઠાકેરજીને ખોલાવીએ જેની ઉપર પ્રસન્ન હશે
તેની પાસે આવશે. દ્રોણાચાર્યે પ્રાર્થના કરવા
છતાં ઠાકેરજીનું આવવું નહીં પછી ચેતા ચમારે
પ્રાર્થના કરવી અને ગંગાજીનું કૃષ્ણની સુતી
લઈ પ્રગટ થવું દુર્યોધને ગંગાજીને પ્રશ્ન કર્યો

કે “ આ ચમારના ઉપર પ્રસન્ન થઇને ઉપર
 આવ્યાં તેનું કારણ શું ” ગંગાજીએ એમ
 કહેવું કે આ ચમાર નથી પણ એ ગુરૂ રામા-
 નંદનો ચેલો છે કંઈ શ્રાપના કારણથી એને
 આ જાતિ પેદા થઇ છે દુર્યોધન અચરત પામ્યો
 ગંગાજીએ ચેતાનું હૃદય ચીરી જનોઇ દેખાડવી.

અંક ત્રીજો.

યુદ્ધનો દેખાવ કૌરવો અને પાંડવો.

પ્રવેશ ૧ લો—શીખડીને આગળ કરી અર્જુને ભીષ્મપીતા-
મહને મારવા પછી ભીમસેનની પ્રતીજ્ઞા દુર્યોધન
તથા દુશાસનને મારી તેના લોહીનું પાન કરવું
અને સતી દ્રૌપદીના કેશમાં એ લોહીનું રેડવું.

પ્રવેશ ૨ જો—ચેતા ચમારના દીકરા સેવાની જીને લુટારો
ઉપાડી લઈ આવે છે. ત્યાં સેવાનું આવવું અને
પોતાની જીનો બચાવ.

પ્રવેશ ૩ જો—સ્વર્ગનો રસ્તો કુતરા સહીત રાજા યુધીષ્ઠીરનું
આવવું ઈંદ્રે કુતરાને છોડીને આવવા જણાવવું
પણ યુધીષ્ઠીરે તેમ કરવા ના પાડવી.

નકનો દેખાવ.

અવેશ ૪ થો—ભીમસેન સહીત ચાર પાંડવો તથા દ્રૌપદીનો
 નકમાં દેખાવ રાજા યુધીષ્ઠરે ઇંદ્રને તેનું
 કારણ પુછવું ઇંદ્રે તેનું કારણ બતાવવું પછી
 નકનું સ્વર્ગમંદિરવાદ બવું.

મહાભારત.

સૂત્રધાર—

૧

પ્રથમ ઓમ કરો ઉચ્ચાર,

જો હું આનંદ રૂપ સતચીત નીત નિરંકાર—પ્રથમ૦

રૂપ કોઈ લેત નાહિ' અલગરેહત સુત્રધાર—પ્રથમ૦

પરદેશ પરખ લેત સખકિ આધિન દે સખ,

ગીન ગીનકર નીસ દીનકર,

કારોબાર કર દેખભાલ કર—પ્રથમ૦

૨

કૈસે કૈસે હુવે ખીર ભારતમે', છનહોંને આન ખાનપર,

છનહોંને એક જખાન પર તબ શરીર—કૈસે કૈસે૦

કેહી જો ખાત હ દમકે વો સાથ હૈ,

ચાહે જમાના હો ભય બેમાના;

લાખ' બીપત આન પડે તો લી રખને એ ધીર ભારતમે—
 ભારત નવાસી કી સંપતથી દાસી,
 ગઈ વેા લડાઈ ભીડાઈમે' તમામ;
 હુવે સખ ધર્મ રહત કર્મ રહત શર્મ રહત,
 સારી વિભુધી હુઈ આખીર હાં—કૈસે કૈસે०

૩

આલી છાઈ આજ જગ ખુશહાલી,
 ઉમંડ કર ધુમંડ આઈ ઘટા પીતળરત લીએ—અલી०
 ઉત્તસોકે છખ નીયારી સખકે હૈં નનેન લગે,
 પક્ષીન કે સખ જોડે શુભ આશીશ દેને લગે;
 મનોહર હૈ સો રંગ સુમન વીમન હરત હૈ હરયાલી—આલી०

૪

મસ્ત નહિં અંખીયાં હમરી કછુ નેન નહિં હમરે મતવારે,
 સુંદર સૂર સિપાહી નહિં—નહિં કાજલસે હથયાર સંવારે—
 મસ્ત નહિં—
 અંચલ્યા ચિત ચોર નહિં મૃધ લાલકો નાહી લખવન હારે,
 એ ગુન હૈં ઇન નયનનમેં ફિર શામ ખને ન.ગુલામ તિહારે
 હાં.....મસ્ત નહિં०

૫

દુધ સમાન અમોલ કપોલ તો હંસ સમાન હૈં,
 નંદ દુલારે.....કાહે ન હંસ નિવાસ કરે,
 નીસળ હાસન તીર સમંદર કીયા.....રે
 શામભાએ ઘનશામ પધારત આપકે મંદર જાત સકારે
 લાખ કહે ઉઠના ઉઠના ઉઠને કળ દેત હૈં નૈન તેહા....રે

દુધ સમાન—

૬

કોઈ પ્રીતકી રીત બતા દો નઈ કરકે જતન અનેક મયે હાર ગઈ,
 છલ છંદ હૈં છૈલકી નસ નસમેં નીત ખાતહૈં મોરી ઝુટી કસમેં.
 મન ડાલકે સો તનકે બસમેં શુધ સામને મોરી બીસાર દઈ,
 તજ માન ગુમાન વો આન મીલે—કોઈ પ્રીતકી રીત.
 બોહતાન હૈં યે ઈન્કી બત્યાં રસ રંગમેં કાટત હૈં રત્યાં
 નીત શામ લગાવત હૈં છત્યાં યુંહી રાતબતાવત કટ હી ગઈ,
 સચ ખાત હૈં બેગિલા મૈં કરૂં—કોઈ પ્રીતકી રીત.
 બે આહોકે પ્રીતમ હો અપના પતી નામકી માલા સદા બપના,
 નહિં આનકા દેખો કલી સપના તજ જાનો યે દેહ પવિત્ર ભઈ,

ઈસી મોહની મંત્રકા બપ કરો—કોઈ પ્રીતકી રીત
 નહિં લાલ સમે કુસમેસે કલી ઢંગ આત નહીં ઈન્કી બયસે કલી
 સરખાડ પેડાલકે ઐસે કલી ન નીગાહ નીગાહોમે ડાલ દઈ
 મુખ ચુમનરી નાહિ ચાટ ચખી—કોઈ પીત કી રીત
 ભલા છોડકે મીસરી ભલીસે ભલી કલી ખાયગા કયા કોઈ
 બીસકી ડંઝી

યે હૈં કામલતા સો રંગકી કંઝી મૈં કટી લીહું
 કંથકી મુલ મઘ મોહે કાહે લગાએંગે શામ ગલે કોઈ પીતકી રીત
 બકી પતી પ્રીત સો રીત ઘની વોહી (સાજ નકી) હૈં
 ખરી સજની ઉસીકા દીન હૈં ઉસી કીરતની
 જન જન બલમ વાપે વાર દઈ વોહી ભાગવતી હૈં
 સુહાગ વતી—કોઈ પ્રીતકી રીત

૭

સુખમે સખ આન ગુબરસકેં દુખ એક ઘડી જખ પાવત હ
 અકુલાવતહૈં ઘબરાવત હૈં પલકો ફીર કલ્પ બતાવત હૈં—સુખમે
 મન પ્રીતને જીત લીયો જીન્કા અન રીત કે ગીત વો ગાવત હૈં
 કુછ પ્રેમકે જોશમે હોશ નહિં બંસ આરકે દોશ લગાવત
 હૈં—સુખમે સખ

૮

વાહજી યે બતીયાં તે હારી યે ઘતીયાં, બિહારી
 દોનો કામન સમજાના પુરે નટ ખટ હો કાના ચૈસી હોશયારી
 યે બતીયાં તે હારી
 માનોજી મોરી માનો માનોજી ગોરી માનો ખાતે યે કોરી માનો
 દોનોકી દોનો લોલી હું બહેર ખાતે અનમોલી હું
 લેકીન આનંદ સે પોલી હું બયે બલહારી યે બત્યાં તે હારી

૬

સુખસે નીવાસ કરો જગમેં કરો ચૈન અમન તુમ કષ્ટ
 રહે સદા તુમસે કીનારે
 અચલ રહો અપને મનમેં કરો ચૈન અમન તુમ સુખસે નીવાસ
 શ્રી કૃષ્ણ હરી ભગવાન હો બલવાન શોભા માન
 શુભ ગ્યાન બડે ધનધાન પાવો માન ન હો કુછ હાન
 પરશુામ પરશુામ (૮)—શ્રી કૃષ્ણ હરી—

૧૦

તોરી ઇતની ચુંદરીયાને મન બસ કીનો મોરી બાંધ કે
 ઉંગરી મોહે બાંધ લીને
 તોરી ઇતની ચુંદરીયા ગીનતી કે હું યે નવ દસ ધાગે ભાગબડે

જો ઘાવ પર લાગે મખ, મલ અતલસખી કુછ નહિ ઇન્કે આગે
 તોરી ઇતની ચુંદરીયા બમલ કમલ લાગ ભાગ જાગે હાંહાંહાંહાં
 ઇનકે સખસે રેહત ખુશ નસીબ તાગે હાં હાં હાં હાં
 સખ હૈ ગોવરધન ઘરસકી અબ કટકર ખુનભરી
 દેખો સખી ખેલ કરત મોહનકી ઉંગલી
 તનમન કુરખાન કરૂં નંદલાલ હાં હાં હાં હાં
 સચ હૈ બમલ કમલ—

૧૧

મંડપ હે રચો અદ્ભુત છબ અતી વીસાર
 તોર નકી રૂબન દેવત મન મોહે—
 મંડપ હે રચો—જમ સુર પર ઇંદ્ર લોક પાવત હૈ
 અશોક દ્વાર દ્વાર પર માલાયે લટકાયે
 મંડપ-રચો—હીર મીલકર બલખાતી હૈ મનમે ઇઠલાતી હ
 આજ જુયા ઉમંગ ભરા હૈ સખકો—સખકો મંડપ આજ

૧૨

કૂન મોરારી ખીજ ખીહારી આપ કહાં હૈ નાથ નાથ
 કાનોમે કુંડલ ગલે મૃગ છાલા બંસી બલખોરે—કૂન મોરારી
 આવોજી આવો કયું તરસાવો બંદતી બચાવોરે પ્રભુ નાથ
 પ્રભુ નાથ પ્રભુ ના.....થ કૂન નાથ

પ્રોપ ૨ જી.

૧૩

જંગ પેહુમ બેદરંગ જાએ સીના કરકે તંગ
 ચલતે હું કદમ કદમ જમ-જમ કે હુમ બહુમ-જંગી જવાન હું
 પહેલવાન ચલકે કરે દુશમનકા કામ જંગ પેહુમ—
 તીરાંકી બારીશ બરસાવો તુમ ચાર દુશમનકા કરદો તુમ સીના
 ફિગાર તીર ચલાઓ ખુન બહાઓ રહુમ ન ખાઓ લોટ
 કે આવો ફીર સરદાર જંગપે હુમ
 જંગીઓ તુમ ધાવો બહાદુરી દીખાવો મીલકે નામદાર
 ધાવ ધાવ ધાવ સખ મીલ સરદાર ખીંચો તલવાર
 લડ લીડ કર ઉસપુર ફનસે સરકા ટેંગે મયેદાં પાટેંગે
 મુઝી દુશમન કો હુમ કાટેંગેહાં બસ આવો-જંગેપે હુમ

૧૪

ધાવો જંગીઓ ધાવો મીલકે ધાવો શેર
 કરો ન દૈર કેહુદો જવાનોસે કર ડાલે બાનોસે સચે
 નીશાનોસે લાશોંકા ઢર-ધાવો જંગીઓ
 કરો બહાદુરીકા ખ્યાલ ખેલો ન ચાલસે

છતોં કમાલસે સંજત તખત જંગકે સંગનીખડકો અમરસમર
લેકે ધનુશ ખાન હો સાવધાન બરસ પડના દીલસે
લડના દીપ દીલસે ઘેર ઘેર—ધાવો જંગી

૧૫

રખકુંક કુંક કર પગ જગમે ડોળ ન જાએ તુઈ સમગમે
પગ જગમે રખકુંક
પાંચ ઠગોંકા સાંથ છોડ દે ધનકો અપના સમજ મત
જગમે નજર બચત હી ધન હર લેંગે
કપટ ભરા હય ધનકી રગ રગમે, પગ જગમે રખકુંક કુંકકર
ભુકે પ્યાસે સાધુ આએ ચપટી ચુનન દેંગે રામા તુળસીદાસ
બળે ભગવાના ભાયોસે પાપી રાંડ લડત હય ઈસ જગમે
રખકુંક કુંક
સાંજ સકારે શીરત હય મારે રામનામકો ખીસારે મુરખ ગલીયોં
મેં ભક્ત હય ખાવરે નાર પરાઈ તકત ફીરત હય
કળબુગમે રખકુંક કુંક

૧૬

ભગત કે બસમેં હય ભગવાન કપટ ભરા છસને જાના
ઉસને ઘેરા બસમેં હય ભગવાના કસાઈસા જો ફેક, સજના

ઉમ્મી અધમકા પાયા બધના કયા ચલતા બનદા હુય બનદા
નડર તુભી નડર તુભી નંદા નાદાન ભગત કે બસમે—

૧૭

ડગમગ ડાલે તોરી નઈયારે અગયાની સોથ સમજકર
કાર કરો તુમ પ્રીર ન પડે પછતાના દુર્યોધન ફીર ન પડે પછતાન
પછતાનારે અપમાની ડગમગ ડાલે તોરી નઈયા.

૧૮

આએ સુમરસે નાહી પ્રાન ધની કયસે ઉપાય રંડમડ પળત
ધરતી યે હાય સુમરસે નાઈ-લાખો યુદ્ધા અખતક કટ ગએ
બાકી રહે અખ તો પ્રાન,
હમરે કયસી આન બની આએ સુમરસે નાહી પ્રાન ધની.

૧૯

ચીંતાકો તજકે બચન સમજકે ધીર ધરો.....ચીંતાકો
બીપતાકો ટાફ, કાજ સવાફ ભગતકો અપને નાહી બીસાફ,
ધીર ધરો.....ચીંતાકો

દોહા

સાંસ સાંસસે કીશન જપો કોઈ જે અરથ સાંસ મત જાઓ,
ના જાને વો કોનસા સાંસ આખરી રેહુ જાય.

જીસને સ્વામીકા કહેના નમાના ઉસને નરકમેં કીયા ઠીકાના
જલથલ મરના દુખ લરના જીસને સ્વામીકા કહેના નમાના.
કહીં રામમેં રામ સમાયા કહીં મુરલીવાળા બન આયા,
જાઉં ઉસકી સરના સીસ ધરના જીસને સ્વામીકા કહેના નમાના.

લલા હોગા ગરીબોપે રાખો દયા,
અરે જારે કમીને મુ'વે બેહુયા, લલા હોગા—
સમજાઉં અણી પીટવાઉં અણી કરો કરો તુમજો મન ચાહે,
કેસી કેસી ઠીથાઈ દીખાઈ મુઝે અરે ઢેર નહીં લાજ આઈતુઝે,
હુઈ હુય ખતા-લો ઝુતે ગીન ગીનકર મારો લલા હોગા.

અજબ હેરાન હું લગવાન તુમેં કયું કર રીઝાઉં મંચ,
કોઈ વસ્તુ નહીં જોસી જીસે સેવામેં લાઉંમે

કરું કીસ તરહ આવાહનકે તુમ મોબુદ હો હરબ
 નીરા દરહય બુલાનેકો અગર ઘંટી બજાઉં મંચ, અજબ હેરાન.
 તુંમી હો મુરતી મે લી તુમી વ્યાપક હો પુલોમી.
 લલા ભગવાન પર ભગવાનકો કયું કર ચડાઉં મંચ—અજબ
 લગાના ભોગ કુચ્છ તુમકો યે એક અપમાન કરના હય,
 ખીલાતા હય જો સબ સંસારકો ઉસકો ખીલાવું મય.
 અજબ હેરાન હું મે,

તુમારી જોતસે રોશન હય સુરજ ચંદર ઓર તારે
 મહા અંધેર હય તુમકો અગર દીપક દીખાઉં મય—અં હો
 બુજાએ હો ન સીના હય નગરદન હય ન પેશાની
 કે હય નીર લેપ નારાયન કહાં ચંદન લગાવું મય—અજબ

એસોજી રામ નામ રસ ખાન,
 સુરખયાકો કબી ન પીવે પીવે, ચતર સુખન—એસીજી.
 નારદને સારદને પીયો પાયા બોલ બોલ.
 બાલમીક બીયાસજીને પીયો યાકો ઘોલ ઘોલ—એસાં
 ગોપીચંદ ભરથરીને પીયો યાકો ડોલ ડોલ
 ચારખતી શંકરને પીયો યાકો ઘોલ ઘોલ—એસોજી રામ.

અળ મોરા હરી નામસે નીહા લાગયો

ભાંગી બીપતાના બય ભાગયોદે—અળ મોરા૦

નાચો નાચો દે યાર પ્રીતમ હમારે પાસ આ ગયે,

આહા આ ગયે ચોહો, આ ગયે હાં નાચો નાચો—

ગરવા લગાવું સરપેં બીઠાવું તન મન ધન સર્લી વાડું—

નાચો૦

ટ્રાપ ત્રીજા.

૨૬

ભજન કરત નહીં મન સચેલાની
 ડાલે માયાકે કારન બનકર ય્યાની—ભજન કરત.
 અછેનીકે ભોજન યાહીયે ઓર ઠંડાપાની—ભજન કરત.
 સેજ કુલોંકી યાહીયે પદમની રાની—ભજન કરત.

૨૭

કૈસે ચલું મેં નાજકી પાલી ગોદમેં મુજકે ઉઠાલે,
 મર ગઈ મર ગઈ અરરરરરરર પડે પાઉંમેં છાલે.
 ખ્યારે સઘ્યાં પડે પાઉંમેં છાલે—
 સરપે ઉઠાકે તુઝકે લે ચલું કાહે ખ્યારી
 ઘભરાવે મર ગયા મર ગયા અરરરરરરર
 લગે નેનકે ભાલે—કૈસે ચલું.

૨૮

કાહેકે છેલત મોરી કર ગહે લીની;

હગર ચલત દેખો ગારી મોઢે દીની—કાહેકો
 નંદ મગેમે કારો હે નંદકો ઘોટા ગહે મીકી મોરી છીની
 શામકી ખાત દેખો અયે બીન્દા કેહના ખાત હમે કીની

કાહેકો

ગાવો બબવો મીલ જુલ સખીયાં ગાઓ
 દેખો નાચત સઘ્યાં ગાવો બબવો.
 એસા નાચ દેવે કહ્યાં દીખાઇ ચતરાઇ સે સખ
 ગત ગીન વાઇ તા થઇ થઇ થઇ થઇ થઇ થઇ
 છકછુમ છકાછુસ છકાછુમ છકાછુમ
 ગાવો બબવો.

અમારું નવું સાહસ.

આ શહેરમાં છાપખાનાઓની સંખ્યા દીનપર દીન કુદકે ને ભુરકે વધતી જાય છે છતાં ઘરાકોને મન પસંદ કામ નહીં મલવાની ક્યાં ઉપરાંત લાવો બેહદ વધતા લે છે એવી ક્યાં ઉઠતીજ રહી તે સઘળાને ખનતી કોશેશે સંતોષ આપવા. હમોએ અમારા પ્રેસની એક શાખા કલોક ટાવર આગળ આવેલા કરવા રોડ

ના નાકા ઉપર ખોલી છે.

જ્યાં હમારી હેડ ઓફીસમાં ઘડાયેલા અને અનુભવી કારીગરોને રોકવામાં આવ્યા છે કે જેઓ છાપખાનાનું તથા બાઈન્ડીંગનું નાનું અથવા મોટું કામ કીફાયત લાવે વાયદાસર મન પસંદ રીતે કરી આપી ઘરાકોને સંતોષ આપવા માટે જાણીતા છે.

એક વખત મુલાકાત લેવાની લલામણુ કરવામાં આવે છે.

માલેક.

હેડ ઓફીસ.
અપાટીયા ચકલા-સુરત.

શા. ખુબચંદ અમીચંદ ઝવેરી.
ધીં:સુરત જેન એનજીન પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ.

પ્રસિદ્ધ કરનાર

માલાના અબ્દુલકરીમ પ્રોપરાયટર.

ધી આફતાબે હિન્દ ચિએટ્રિકલ કં.ને છપાવી પ્રકટ કર્યું.

પ્રીન્સેસ થીએટર, સ્ટેશન રોડ—સુરત.

શ્રી. ખુશચંદ અમીચંદના ધી સુરત જૈન એન્જન પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં

પ્રભુશંકર નરભોરામ વ્યાસે છાપ્યું

ખપાટીયા ચકલા—સુરત.

૧૯૧૭

બિના મોહરકી કિતાબ ચોરીકી સમજી નવેગી.

